

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 4

Fylke: Munkhus

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Ullensaker

Emne: Bakning

Bygdelag: Hovedrogn og
annet

Oppskr. av: lektn Ed. Thjelmeund

Gard:

(adresse): Klofth

G.nr. 29

Br.nr. 3

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Korn og kvern

Bakkakverner hadde der nok for
100 år siden, men det er

for lenge siden slutt med dem.

Jeg hadde en nok på enkelte

gjerne handkverner for

meg og gultag år 1860

eller så. Det ble kalt

groipekverner, jeg har sett

dem som blei gult

på enkelte gjerne i Ullensaker,

og en kan se slike stener

ligge utenfor kverna.

Så for ikke handkverner

i bygda her. Ikke år 1900 var de

ikke i bruk, skulle jeg ha

satt alle om rektemjøl, desnestog ldi.

Til kornmjøl tok

en veggfalskorn

Til bakning brukte

en rug, eller hveite. Bygg ble 3080

2

selv brukte hl ei koke villing av
og hl vaffelsvik Byggmyrsvaffel
var söndags-morgon - kost
og mai for spoll handte
sin alemålsdag eller koma
ogon.

Til kakebakning ble bare
brukt hvetemjøl, men da det
var lite hvetedrykkning for
tiden, kjøpte en som regel
hvetemjøl hl ei bake kaker
av. men det var lite med kaker
for landsbygda for 50-60 år
siden

2 Mjøllet som brukte ei sly
mjøllet hl kakebakning
selv hl juleaksten. som
nytt et fint handst. Det
grove mjøllet ble brukte hl
høna eller hl gæsene

3 For eldre mjøllet var desto bedre
men en måte nok da det
slik som det falt seg
som palle bakemjøllet på et varmt
stet for bakinger. Noe selv
navn på mjøl kjenner jeg
ikke her i bygda

4 nei, vet intet derom, har ikke
hørt det for men fars tid.

II
 Baksten - Jeg tror ikke det er
 Allernæst har været bakked med
 en retning av "dømming" hvad
 bakked angår. Der hadde flinke
 bakkedgøringer i de fleste bygder
 der var flere stier i Allernæst
 la mig se ca. år 1900 eller
 senere år 1880-1890

Der opstod slags brød og kage

Det er lidt vanskelig at svare på
 alt her.

Jeg min far har bakked
 en karringer, det er det
 følgende siden slut med
 Tol jul var det "fakigmann"
 der måtte her bakked hverken
 som en som regel kjøpte
 hos kjøpmann.

Ungarn bakked
 om det første, husker jeg
 Kakane stikke en i bakked
 knuffen. Brødet stikke en i store
 stikkover som da funder på
 alle større gårde. Her kunne
 en stikke opptil 60 kaker
 av gangen.

Der bakked mye
 "gato" som ender finnes
 "og" "sopp" som er gått
 av bruk.

4
6 Nä sticker en ljust i den
elektriske knuffren, eller i
verknuffren. Det er neppe nogen
forstjæl på hvidene nä, de er
fælle for helg og hverdag.

Skul der ha hel helg som
kaker, bakes der en kringle
til søndags f. eks.

Mer kan jeg
ikke appløse her. for min
henskygd.

Har ikke hørt om
ljust som har tatt noen eller
Andre bygder. Jeg har hørt
meg om, men ingen kan si
noe bestemt her

7 Gyrestevn. Det av har
jeg ikke hørt i
Ullensaker.

Der hadde og har
nok kaker til fremmede
som kommer på besøk nå
men jeg tror det var med
lager av fint laksevost bostovs
på gården for i lida
med nå

8 Glohake. Om dette punkt
kan jeg ikke bestemt
si; har ikke hørt dette av
noen i Ullensaker.

III

9. Flakbrød Jeg har ikke det
 var fastgjelt på
 flakbrød bakt i Ullensaker,
 det var folkat alt for
 mye pregd av hylst.
 Bygga ligger 35 km fra Oslo,
 og da familien kom i
 1854. Kom bykulturen
 inn i byggen. Skulle det være
 noe ekstra fint hva det
 angår, kjøpte en av og
 et "hylst" hos kjøpmannen
 Det "køstet" i om. for
 20 øre. Brotet stables
 variert eller melpresset
 Her kan jeg ikke se oss
 det.

10. Knebrød. Heller ikke om
 dette spissmit kan jeg gi
 noe nærmere opplysninger

11. Lerv - er merke om er lerv
 det festlige flakbrød
 for det ble stekt. Jeg har
 det var det. En lervskole
 var noe helt annet

12. Lefse de ble laga av
 almindelig mjøl
 og rullet sammen

20802

6
hel en røng. Ordet "Lefsebaking"
var almindelig brugt i bygder
hvor der stikket med det for
gjerne. Vi har faldt lefsebakerens
plakaten enkelte steder
Lefse er hel å rulle sammen, i nyk
flakket brytes i stykker og er
fæst.

13 Bætking Om dette spørgsmål
kan jeg ingen større
oplysninger gi. Fat jeg nu
enkelte steder serveret lefse
hel kulsomalt f. eks. er de luge
i form av et krummerhus
eller skjult opp i 4 kanten.
En brukt liven vass
hvor jeg

14 Gjer kjøpte en hos
landhandleren.
En kunne gjemme gjæren
vet å sette den i vann
hel neste baktning
å gjære med et vet jeg vil
å mere om, å lene gjer
var nok ikke brukt, Landhandler
hadde den var bestemt
med kan jeg ikke si
om dette kommer

15 Søndag. Det ble nok brukt
mer på men får gåist
ble det ikke brukt, og jeg
kan ikke mere opplyse herom.

16 Den kveld på dagen med
hendene for å prøve om
den var feilig. Bakkerne
hadde grek på det
Brotet skulle helst være en
dag gammel for det ble
spist. Det var på utover
når en spørre det helt
ferst og vanskelig å styre
opp igjen

17. Søndag - gjær. Om
dette kan jeg ikke
si opplysninger

18 Om dette spissmat kan
jeg ikke merke si
Det er ukjent for meg
og mine hjemmedrømmen

19 Bakerovner var oftest i
bryggerhuset der var
lagn av munden, var
4 knutet. der kunne la
appet
60 her
dina

ad gangen, men 30 var det mest
almindelige. Over udgangen huset
har jeg ikke sett. Bakeroven er
na' helt forsvundet. De har
neppe vært i bruk etter år 1400
i noen større grav

20 Hver større gård hadde sin
egen bakeroven. Det er mulig
du flere gårde la sammen, og
en ikke hadde bakeroven, og
en mindre bakeroven ut.
Noe større gøstgjeller var det
vel neppe mellom graver.

21. En nyttet helst for
graved. En stor
alt myld var i ovnen
og alle myldet rundt skaks
kunne en sette drosene ut.
En bakke ofte et lite
provehvi, men den som
bakte hadde god greie for
nri brodet kunne settes
inn. Det var helst korn
i huset som greide med
det.

22 En poppe ut al aske
med en lang raker
for en gikk til bakings
En matte for al rusk vakk
eller ble det skende
kakum, og det var ikke lisa

- Mere om m 22 kan jeg ulyd
 oplyse
23. Kun la ofte det om
 bakroven til tirkung til
 neste gang
24. Bakroven hadde de flest
 store gærte, men kan jeg
 ulyd si. Komfyre på
 gærtene kan nok så tidlig
 å bruk. i 70 åra skulle jeg
 erka
- 25 Gærtung - her kan jeg
 ikke gi noen
 særlige opplysninger, her
 er det høyt i det meste av
 folk jeg har talt det om
 saken.
26. - koka brot - kan
 ulyd se derom
- 27 vet ulyd mere om dette
- 28 brotet ble gjort på
 stabbevekt. Flakbrot stas
 i stabbe på bergvekt
29. kakadempler og figurkaker
 Jeg har det kaker

med et unnsatt H eller
 liknende, namnet på far
 synt, men almentelig var det
 nysse. En brukte en
 ubkåret stempel av tra,
 nok så simpelt laga.
 Lite brukte i Ullusaker
 skulle jeg tro.

30 figurert, figuraker?
 Nei det tror jeg nysse

31. Om dette kan jeg ikke
 svare.

32 nei; tror det ikke, kjenner
 ikke mer om dette

33 vaffelmasker, gossjern
 skomkakojera. Like
 saker ble brukt til
 fimmorfalt, til gester
 og disse kunne en gjerme
 for jul til hemmet
 påske, noe krydder
 ble ikke brukt til den
 slags bakverk.

VII

Nötkost - I krigstiden
bakkle en myse
lömpa, og her brukte en
myse poteter, en taller
om potetlömpa. Men dess
kjendte jeg ogsaa i 80-90 aar

34 Bark Barkskjort er ikke bled.
brukt i Ullensaker.
i min tid. Men i 1812
var det kanskje brukt.
men ikke sikkert det
er gang.

35 spørsmålet faller ned
rekk.

36 hvem kan jeg se
si

37 lekstam her

38 lekstam her

39. Mose i hestet - Jeg har
nude hørt om mosebrot
Men far (død 1900) har aldrig
nevnt det. Han var født
1825

40 Kan sette se hvem

41 Berrmjöl - Jeg har ikke
hørt om at en
blandet berrmjöl r
berrmjølet.

Men jeg vil at
en malle opp berra på
er kvevn og ga mjølet
til kina.

Turuvang. Kloppa 13/3 49

W. B. G. Helmerud

3080